

Beleidsplan

2024 → 2028

Missie

Immaterieel erfgoed zijn praktijken, kennis en gebruiken die mensen al generaties lang koesteren en doorgeven. Je vindt ze overal. In feesten en rituelen, in dans en muziek, in eetculturen, in circus of carnaval. Het gaat om oude landbouwtechnieken of over de vaardigheden van vakmensen. Ze zijn van hier en ginder, van de stad en het platteland, van jong en oud. Ze weerspiegelen de levendige diversiteit van mensen, culturele praktijken en tradities in onze samenleving vandaag. En naarmate tijden veranderen, verandert dit levende erfgoed mee.

Visie

Werkplaats immaterieel erfgoed (hierna: WIE) is gangmaker voor het borgen van levend erfgoed in Vlaanderen.

We zetten de diversiteit aan kleine en grote gebruiken in de samenleving vandaag in de kijker, en versterken ze in hun kracht. We vormen een draaischijf voor de vele betrokkenen die immaterieel erfgoed van toekomst willen verzekeren: de erfgoedgemeenschappen, het erfgoedbeleid, de erfgoedsector, én de groeiende groep mensen en organisaties vanuit andere maatschappelijke invalshoeken. We werken in Vlaanderen en Brussel, en netwerken internationaal. We schakelen daarbij doorlopend tussen het brede veld en het zich ontwikkelend beleid.

Waarden

Immaterieel erfgoed omvat ervaring en wijsheid die we van vele generaties voor ons meekrijgen. Het biedt handvatten om te bewegen in de wereld van vandaag en na te denken over die van morgen. Erfgoedpraktijken brengen (h)erkenning en sprankeling in het leven van mensen. Ze raken mensen in wie ze zijn en kunnen zo verrijken en verbinden, maar evenzo verdelen.

WIE zet zich in voor een ruimer bewustzijn van, en waardering voor dit levende erfgoed. We gaan voor dialoog en kruisbestuiving, voor samen leren, en voor het vieren van de rijkdom en diversiteit van immaterieel erfgoed en de mensen erachter.

Dat doen we via een waaier aan acties, in actieve wisselwerking met de vele betrokkenen vanuit het veld en het beleid. Via deze weg creëren we ruimte om elkaar (beter) te leren kennen en begrijpen, en zo meer verbinding en samenwerking te genereren. We ontginnen kennis en inspiratie vanuit immaterieel erfgoed om samen duurzaam de toekomst tegemoet te gaan. We sluiten daarmee aan op de visie van UNESCO in de 'Conventie voor het borgen van het immaterieel cultureel erfgoed' (2003).

VERBINDEND

We luisteren, laten klinken en verbinden in meervoud.

GEDREVEN

We werken vanuit volle overtuiging en met aanstekelijke goesting.

LEREND

We groeien als organisatie in lerende netwerken rond het borgen van levend erfgoed.

DUURZAAM

We bewegen met het oog op de toekomst: van immaterieel erfgoed, mensen en de wereld.

DE VOORBIJE JAREN... maakten we volop werk van het breder en diverser zichtbaar maken van wat immaterieel erfgoed is en kan betekenen. Het maatschappelijk bewustzijn hierrond groeide. We begeleidden – samen met allerlei partners – beoefenaars bij het borgen van hun immaterieel erfgoed. We vormden lerende netwerken met erfgoedorganisaties die de zorg voor immaterieel erfgoed steeds vaker een prominenter plek geven in het geheel van de cultureel-erfgoedwerking. We exploreerden internationale en nieuwe ontwikkelingen en initieerden deze met een gangmakersrol in het veld.

VANDAAG... leggen we ons vijfjarenplan 2024–2028 voor als organisatie die de cultureelerfgoedwerking opneemt voor het immaterieel erfgoed in kader van het Cultureelerfgoeddecreet (hierna: CED):

we bouwen verder op jarenlange ervaring in (net)werken, begeleiden en bemiddelen rond immaterieel erfgoed

we opereren vanuit een missie en visie die staan voor diversiteit en duurzaamheid

onze plannen zijn gevoed door de inzichten van een uitvoerige omgevingsanalyse die in kaart bracht waar kansen en noden voor de toekomst liggen: voor immaterieel erfgoed en de beoefenaars ervan

we zetten mee koers met de UNESCO 2003 Conventie voor het borgen van immaterieel cultureel erfgoed en het Vlaamse beleid dat daaraan uitvoering geeft

onze werking is gestoeld op het CED, dat een geïntegreerde benadering t.a.v. roerend en immaterieel erfgoed vooropstelt met de functies als instrument voor borgen in de erfgoedsector

we hanteren de Strategische Visienota Cultureel Erfgoed als richtsnoer bij het leggen van accenten en stellen van prioriteiten

én worden gedragen in onze keuzes door de ruimere oriëntatie van de geactualiseerde Belevingsvisie immaterieel erfgoed (2022) en haar acht uitdagingen en beleidsambities die de inzet rond het borgen van immaterieel erfgoed in Vlaanderen het komende decennium richting geven

Op pagina 30 tonen we hoe we met onze werking invulling geven aan de richtinggevende (inter)nationale beleidskaders voor immaterieel erfgoed.

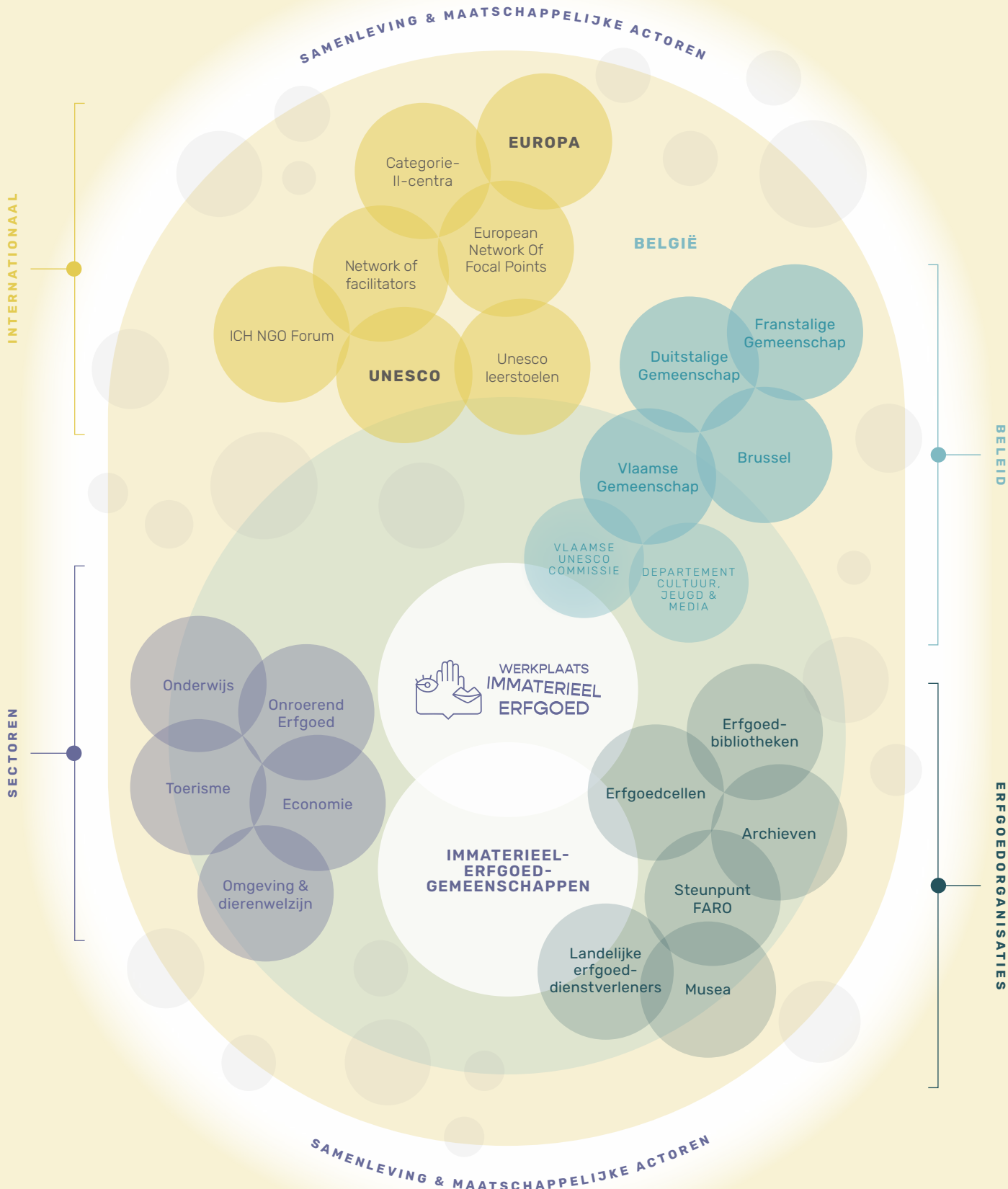
WE STAAN KLAAR... om koers te zetten voor de komende jaren immaterieel-erfgoedwerking. Na twintig jaar ontwikkelen van het borgen van immaterieel erfgoed in Vlaanderen - van de eerste pioniersjaren, via experimenteel beleid, naar gestage integratie in de brede cultureel-erfgoedsector – zijn we klaar voor de volgende etappe: naar een solide langetermijnwerking voor het immaterieel erfgoed en de vele betrokkenen in Vlaanderen.

In 2024–2028 zetten we voluit in op het verduurzamen en maatschappelijk verankeren van het borgen van immaterieel erfgoed.

2003–2010	2008	2010–2017	2017	2018–2023	2024–2028
Pionieren in het veld	Opstart Inventaris Vlaanderen immaterieel erfgoed	Eerste beleidsvisie en experimenteel beleid immaterieel erfgoed	Structurele inbedding van immaterieel erfgoed in beleid	Gestage integratie van immaterieel-erfgoedwerking in brede cultureel-erfgoedsector	Solide en maatschappelijk verankeren van het borgen van immaterieel erfgoed
België ratificeert de UNESCO Conventie voor immaterieel erfgoed in 2006		Toeleiding erfgoed-gemeenschappen naar Inventaris en borgen	Werking en Organisatie immaterieel erfgoed decretaal verankerd	Opstart verbreding en diversifiëring van immaterieel erfgoed	
		Werkveld van expertise en begeleiding ontwikkelt zich			

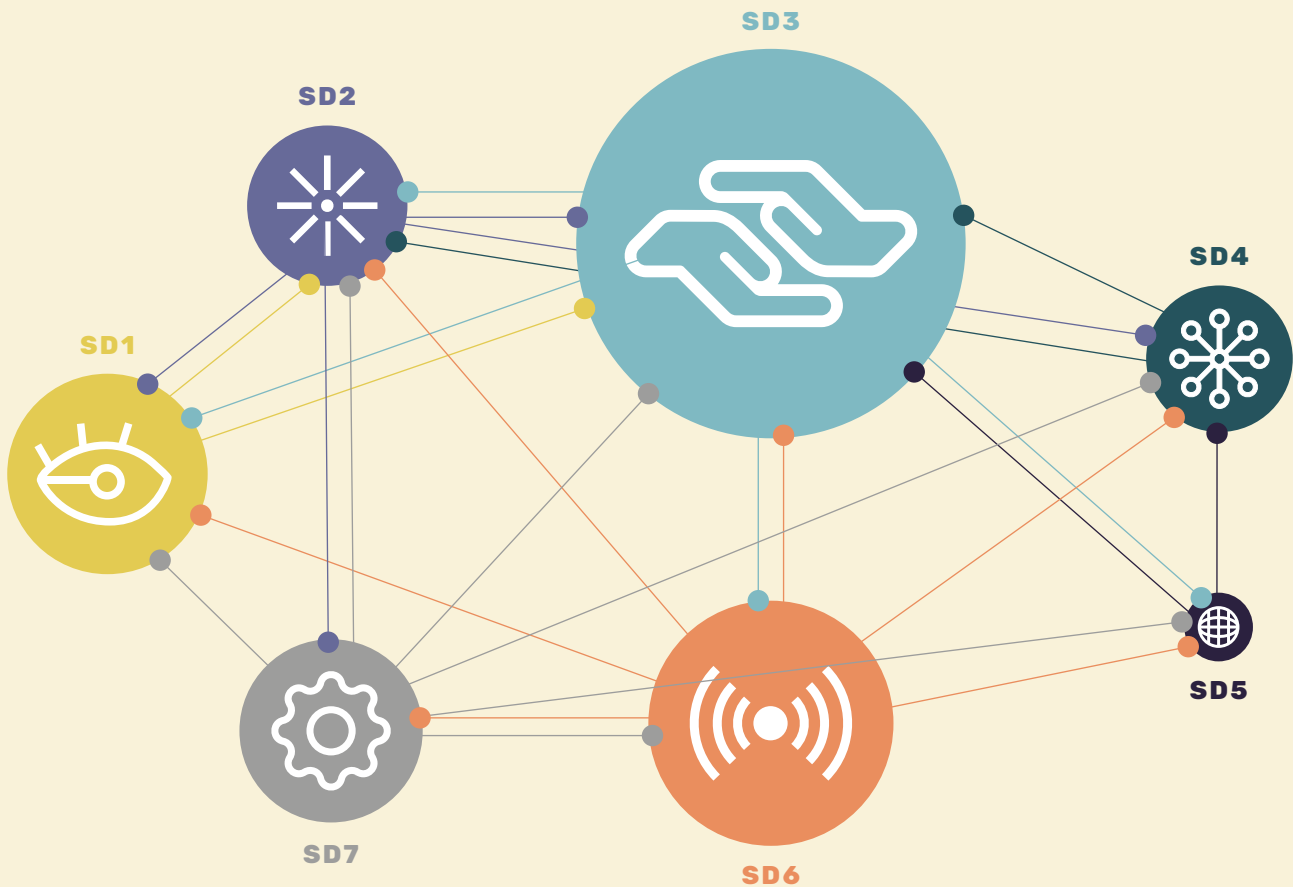
Werkveld immaterieel erfgoed

Werkplaats immaterieel erfgoed realiseert de werking niet alleen maar opereert in (lerende) netwerken die in Vlaanderen en internationaal ruim vertakken.

MET ZEVEN INTERAGERENDE BELEIDSLIJNEN...

geven we vorm aan onze veelomvattende ambities:

↗ Verwevenheid en aandeel strategische doelen in geheel van de werking voor 2024-2028

de zichtbaarheid, de beeldvorming en het bewustzijn van immaterieel erfgoed maatschappelijk verbreden

een ruim netwerk van erfgoedgemeenschappen rond immaterieel erfgoed uitbouwen

praktijken rond borgen duurzaam versterken

cross-sectorale samenwerking rond immaterieel erfgoed laten groeien

vanuit uitgebouwde netwerken internationaal gangmaken

immaterieel erfgoed in het digitaal cultureel ecosysteem ontwikkelen, met immaterieelerfgoed.be als spil

een duurzame en gedeelde organisatie zijn

In wat volgt bieden we meer context bij deze zeven strategische doelen (SD), die steeds operationele doelen (OD), voorbeeldacties en -indicatoren omvatten. We geven inzicht in de personele en financiële inzet, en in de partners en samenwerkingen die we voor ogen hebben om deze meerjarenvisie te realiseren.

**LAAT JE MEEVOEREN DOORHEEN
ONZE PLANNEN VOOR EEN TOEKOMST...**

...WAARIN IMMATERIEEL ERFGOED OVERAL FLOREERT!

De zichtbaarheid, de beeldvorming en het bewustzijn van immaterieel erfgoed zijn maatschappelijk verbreed

Immaterieel erfgoed leeft overal: in de hoofden, handen en harten van mensen doorheen alle geledingen van de samenleving. Maar lang niet iedereen is zich van dit erfgoed bewust. Het kunnen alledaagse of uitzonderlijke erfgoedpraktijken zijn, al heel lang of eerder recent aanwezig in het maatschappelijk weefsel, breed bekend of in een niche. Ze worden gekoesterd en voortgezet door welomlijnde gemeenschappen of groepen, door enkele of door vele afzonderlijke beoefenaars.

In 2019–2023 heeft WIE – in samenspel met vele partners – stevig gewerkt om immaterieel erfgoed breder in beeld te brengen, o.m. op [immaterieelerfgoed.be](https://www.immaterieelerfgoed.be). In de communicatie hebben we ingezet op groeiende maatschappelijke bewustwording. Dit opdat steeds meer mensen zich herkennen, zich aangesproken en betrokken zouden voelen door immaterieel-erfgoedbeleid en -werking.

In 2024–2028 zetten we deze koers door. We behouden de inzet om de vele culturele tradities en praktijken in Vlaanderen en Brussel in al hun verscheidenheid in kaart en in beeld te brengen, en om er gestaag een ruimer publiek bewustzijn en draagvlak voor te genereren.

We werken de ambitie tot verbrede zichtbaarheid, beeldvorming en bewustzijn van immaterieel erfgoed uit in twee operationele doelen:

OD 1.1

WIE coacht uiteenlopende betrokkenen met inzet op het breder en diverser registreren van praktijken op [immaterieel-erfgoed.be](https://www.immaterieelerfgoed.be)

WIE voert het breder en diverser registreren van immaterieel erfgoed op [immaterieelerfgoed.be](https://www.immaterieelerfgoed.be) aan. We doen dit met aangescherpte werkwijzen, met steeds meer partners, en vanuit telkens nieuwe invalshoeken. In het licht van de beoogde **verbreding** monitort WIE het **herkennen en verzamelen van het immaterieel erfgoed**, aan de hand van een diversiteit-matrix. We zetten gericht in op het registreren van o.m. onderge(re)-presenteerde thema's, regio's, groepen. Op deze manier zetten we voluit de schouders onder de Vlaamse beleidsinzet van het breder en diverser in kaart brengen van immaterieel erfgoed.

Uit al de thematische domeinen brengen we immaterieel erfgoed in beeld, met aandacht voor bv. de uiteenlopende leeftijd en gender, of voor de socio- of etnisch-culturele achtergrond van de betrokkenen. We registreren zowel eerder traditioneel of historisch als meer hedendaags immaterieel erfgoed, en brengen erfgoed van de (rand)stad én het platteland in kaart. We zorgen óók dat bestaande registraties geactualiseerd blijven worden.

De **actieve participatie** van betrokkenen bij immaterieel erfgoed is en blijft hierin een basisvoorwaarde, naar de geest van het Vlaamse en internationale immaterieel-erfgoedbeleid. Het beschrijven van immaterieel-erfgoedpraktijken door de beoefenaars ervan krijgt doorgaans vorm d.m.v. begeleiding. Het vraagt actieve moderatie en (na)zorg, met deskundige opvolging en een hartelijk contact. WIE staat zelf klaar voor deze toeleiding en begeleiding (eerstelijnsondersteuning). Via vorming en tweedelijnsondersteuning bekwamen we ook een groeiende groep erfgoedcollega's bij dienstverlenende en collectiebeherende werkingen in het participatief registreren van divers immaterieel erfgoed. Op die manier multipliceren we de begeleiding en wordt het registreren niet gedreven door één motor, maar door vele.

WIE voert communicatie rond immaterieel erfgoed, met oog op het creëren van toenemende bekendheid en draagvlak voor immaterieel erfgoed in de samenleving

VOORBEELDACTIES

- de diversiteit-matrix beheren en hanteren die de inzet op vlak van registreren opvolgt en richting geeft, met parameters als geografische spreiding, spreiding over de thematische domeinen, socio- of etnische-culturele diversiteit van betrokkenen
- individuele registraties op immaterieelerfgoed.be vanuit acties, projecten en samenwerkingen uit de erfgoedsector en uit andere sectoren en beleidsdomeinen (cfr. **SD2 & SD3**) coachen; participatieve registraties begeleiden
- vorming bieden rond registreren van immaterieel erfgoed voor erfgoedgemeenschappen en het (professionele) erfgoed- en cultuurveld
- inzenders van immaterieel-erfgoedpraktijken op immaterieelerfgoed.be in de loop van 2026–2028 contacteren om de aangeleverde inhoud (o.m. tekst, beeld, copyright en akkoorden rond linked data) en persoonsgegevens te actualiseren

INDICATOREN

- jaarlijks minstens 50 nieuwe registraties op immaterieelerfgoed.be met actieve medewerking van immaterieel-erfgoedgemeenschappen
- jaarlijkse toename van de diversiteit aan registraties, meetbaar aan de hand van parameters uit de matrix
- er is een actueel en accuraat overzicht van immaterieel erfgoed en de betrokkenen beschikbaar
- er is een dynamische werking rond het registreren van immaterieel erfgoed met actoren uit de brede cultuur- en erfgoedsector (opgevolgd in de matrix)

Informereren, inspireren en verbeelden zijn kernwoorden in de communicatievoering van WIE. We werken toe naar ruimere bekendheid van en gevoeligheid voor (de betekenis van) immaterieel erfgoed bij steeds meer mensen: bij erfgoedactoren en het brede publiek. We doen dit samen met én via gemeenschappen, partners en actoren van binnen en buiten de erfgoedsector. We gaan voor een actuele, diverse beeldvorming en bijhorend narratief (storytelling). Bovenal zetten we de rijke verscheidenheid aan praktijken en de mensen erachter voor het voetlicht.

WIE realiseert en verzamelt hiertoe sprekende inhoud in woord en beeld: voor de eigen communicatiekanalen en -instrumenten én voor deze van anderen. We verzorgen duiding die de complexe vakterminologie rond immaterieel erfgoed bevattelijk maakt.

We zetten voorts in op het aanwakkeren van de interesse in immaterieel erfgoed bij de landelijke en regionale schrijvende pers en programmamakers. We bouwen aan goede relaties en warme contacten. We reiken hen content en tools aan om over immaterieel erfgoed te publiceren.

Op maat en via vormingsaanbod duiden we de eigenheid van immaterieel erfgoed en bieden we nuancering, context en ruimte voor verschillende perspectieven en meerstemmigheid, bv. i.k.v. praktijken die tot onbegrip of controverse leiden. Zo realiseren én faciliteren we **boeiende, wervende en relevante communicatie en media-aandacht**, die zorgen voor draagvlak voor, en begrip van de betekenis van immaterieel erfgoed.

VOORBEELDACTIES

- aantrekkelijke content produceren over immaterieel erfgoed, bv. gelinkt aan actuele topics uit de media of aan specifieke momenten in de jaarkalender
- eigen (sociale) media (o.m. Facebook, Instagram, LinkedIn, YouTube, nieuwsbrief, nieuwssectie op immaterieelerfgoed.be) beheren:
 - ▶ voeden met eigen content en storytelling
 - ▶ voeden met content van gemeenschappen, partners en diverse andere actoren waarbij we de immaterieel-erfgoed-dimensie uitlichten
 - ▶ experimenteren met formats en media vb. video, podcast, TikTok
- de inhoud van de FAQ-sectie op immaterieelerfgoed.be en het begrippenkader immaterieel erfgoed up to date houden en ingang doen blijven vinden

- een beeldbank uitbouwen en inzetten in communicatie, met nadruk op hedendaagse invulling en beleving van immaterieel erfgoed
- inzetten op het opbouwen en onderhouden van contacten, delen van informatie, kennis en aantrekkelijke inhoud en formats met landelijke en regionale pers en programmamakers
- met de openbare omroep (VRT) en

- andere mediapartners in gesprek gaan i.k.v. verslaggeving omtrent immaterieel erfgoed en bijhorend begrippenkader
- content/storytelling ontwikkelen voor platformen zoals bv. Virtueel museum van Vlaanderen of de ErfgoedApp
- co-organiseren van 3 edities van het Ambacht in Beeld Festival in Vlaanderen

INDICATOREN

- er is een jaarlijkse toename in aantal volgers op sociale media; in aantal sessies, sessieduur en paginabezoeken op immaterieelerfgoed.be
- er is een jaarlijkse toename van het gebruik van de term 'immaterieel (cultureel) erfgoed' in de media
- een 'FAQ' is raadpleegbaar en wordt aangevuld o.b.v. inzicht in noden en vragen rond immaterieel erfgoed
- een actueel begrippenkader m.b.t. immaterieel erfgoed is raadpleegbaar op immaterieelerfgoed.be. Het wordt toegepast in eigen communicatie,

- in de erfgoedsector en ook uitgedragen naar pers en media
- de inhoud van de beeldbank is raadpleegbaar en wordt steeds meer gehanteerd
- er is actief contact met de openbare oproep en met landelijke en regionale schrijvende pers en programmamakers, o.b.v. o.m. een actuele contactenlijst, vormingsinitiatieven
- het Ambacht in Beeld Festival vond m.m.v. WIE plaats in 2024, 2026 en 2028

Personele inzet

SD1 wordt doorlopend gerealiseerd door de staf communicatie, in afstemming met (in hoofdzaak) de staf netwerking, borgen en digitaal; en in samenspel met vrijwilligers.

	2024	2025	2026	2027	2028
communicatie – content en redactie	0.8	0.8	0.9	0.9	0.9
communicatie – algemeen	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8
fondsenwerving en projectontwikkeling → * p. 29	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
Totaal VTE	1.7	1.7	1.8	1.8	1.8

Financiële inzet

- gemiddeld 1.85 VTE personeel in de periode 2024–2028
- gemiddeld ca. 15% overheadkosten en werkmiddelen/jaar, m.n. ca. €22.800/jaar
- kosten specifiek aan SD1:
 - ▶ €2.000/jaar: medewerking vrijwilligers
 - ▶ €15.000/jaar: erelonen fotografen en auteursrechten i.k.v. beeldbank
 - ▶ €24.000/jaar: communicatievoering en -campagnes immaterieel erfgoed
 - ▶ €10.000/jaar: co-organiseren Ambacht in Beeld Festival

Partners en samenwerkingen

We hanteren het principe van het multipliceren van communicatie rond immaterieel erfgoed vanuit zoveel mogelijk betrokken immaterieel-erfgoedbeoefenaars, en vanuit de brede cultuur en -erfgoedsector (bv. musea, archieven, erfgoedcellen, FARO, Virtueel museum van Vlaanderen, Publiq)

M.B.T. GESCHREVEN PERS EN PROGRAMMAMAKERS

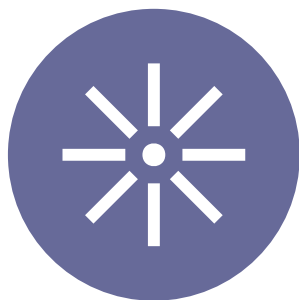
Regionale en landelijke radio- en televisiezenders, kranten, tijdschriften: bv. Sofie Lemaire (Wereld van Sofie – Radio 1), Ward Schoupe (Radio 2, VRTNWS)

M.B.T. AMBACHT IN BEELD FESTIVAL

Partnernetwerk met ETWIE, Bokrijk, Handmade in Brugge, Universiteit Antwerpen, Erfgoedcel Brussel, MOT, Doek vzw

SD2

Een ruim netwerk van erfgoedgemeenschappen rond immaterieel erfgoed is uitgebouwd

WIE

wil groeiende betrokkenheid bij en bewustzijn rond immaterieel erfgoed genereren. Daarom bouwen en versterken we een breed netwerk van erfgoedgemeenschappen rond immaterieel erfgoed in Vlaanderen en Brussel. In de komende beleidsperiode zetten we in op de groei van dit netwerk. We betrekken hierbij het ruime spectrum van (sinds lang of pas nieuw) betrokken erfgoedgemeenschappen. We vertrekken vanuit interesse en aandacht voor de trajecten en ervaringen van immaterieel-erfgoedbeoefenaars en hun erfgoedpraktijken. Vanuit ontmoeting bieden we context voor verkenning en uitwisseling.

We stimuleren via de werking rond het netwerk-in-ontwikkeling nieuwe verbindingen en groeiende wederkerigheid. We ambiëren – op termijn – dat de erfgoedgemeenschappen zich met elkaar en met WIE verbonden weten in de zorg voor hun levend erfgoed. Het netwerk vormt zo een opstap naar verdere borging en samenwerking (cfr. SD3).

Dit netwerk bouwen we uit aan de hand van twee operationele doelen:

OD 2.1

WIE activeert brede netwerkvorming en erfgoedbewustzijn bij immaterieel-erfgoedgemeenschappen

Een immaterieel-erfgoedpraktijk herkennen en vervolgens registreren op immaterieel-erfgoed.be (cfr. SD1 - OD1.1) is voor betrokkenen bij een erfgoedpraktijk vaak een eerste stap. Het vormt de start van het identificatieproces met (het paradigma van) immaterieel erfgoed. In de periode 2019–2022 werden zo ruim 250 nieuwe aanmeldingen van immaterieel erfgoed gerealiseerd. Na het kenbaar maken van hun praktijk zetten de betrokkenen echter niet automatisch verdere stappen richting actieve zorg voor hun erfgoed.

We detecteren vanuit WIE daarnaast ook voortdurend (dimensies van) immaterieel erfgoed in tal van maatschappelijke initiatieven, projecten en acties vanuit allerlei hoeken van de samenleving. Denk bv. aan praktijken van *urban gardening*, de zoektocht naar eigentijdse afscheidsrituelen, brood bakken in gezamenlijke bakovens.

Onze medewerking in een (weloverwogen) waaier van dergelijke trajecten is er op gericht om actief cross-overs te slaan met het (net)werk rond immaterieel erfgoed.

In 2024–2028 gaan we **actief het erfgoedbewustzijn versterken bij deze groeiende groep aan uiteenlopende betrokkenen** die we in beeld krijgen. We trekken tijd uit om het contact en de bekendheid met de individuele erfgoedgemeenschappen, hun praktijken en ervaringen te laten groeien. We initiëren en grijpen kansen voor nieuwe verbindingen, bv. tussen betrokkenen bij verwante erfgoedpraktijken, of vanuit verrassende en experimentele invalshoeken m.b.t. immaterieel erfgoed in eigen initiatieven of deze van andere spelers. In en met dit **netwerk-in-ontwikkeling verknoot WIE allerlei individuen, groepen en organisaties en activiteiten met elkaar**, én met de werking van WIE zelf.

VOORBEELDACTIES

- kennismakingsinitiatieven aanbieden in combinatie met bv. plaatsbezoek of introductie bij een erfgoedpraktijk (bv. workshop, atelier)
- meer binding met (het team van) WIE genereren: nieuwe contacten worden wegwijs gemaakt in de werking vanuit hartelijke ontmoetingen en middels info- en verwelkomingspakket
- praktijkbeoefenaars uit immaterieelerfgoed.be proactief met

- elkaar in contact brengen vanuit interessante raakvlakken voor de betrokkenen
- initiatief nemen om duo's bestaande uit (mensen uit) verschillende immaterieel-erfgoedgemeenschappen, eventueel onder begeleiding, met elkaar aan de slag te doen gaan rond wat hen bindt (bv. met presentatiemoment tijdens 'Leve immaterieel erfgoed!')

OD 2.2

WIE co-creëert drie breed opgezette netwerkdagen

- deelnemen in initiatieven, projecten en acties van derden (bv. socio-artistieke projecten rond slaapliedjes, wereldmuziek- en dansfeesten, *urban gardening*-activiteiten) om er de immaterieel-erfgoeddimensie in te versterken/ naar boven te halen

- activiteiten organiseren die erfgoedbewustzijn genereren vanuit een experimentele aanpak. Insteek kan zijn: *waarom en hoe schrijven over je immaterieel erfgoed? hoe kan je immaterieel erfgoed in beeld brengen?*

INDICATOREN

- een aanbod vanuit WIE met minstens 5 activiteiten en ontmoetingsmomenten per jaar gericht op kennismaking en initiatie
- minstens 4 deelnames per jaar in maatschappelijke initiatieven van derden die een link met immaterieel erfgoed hebben

- beschikbaarheid info/ verwelkomingspakket en de distributie ervan

In de periode 2024–2028 realiseert WIE om het jaar een **feestelijke netwerkdag** met alle betrokkenen en geïnteresseerden in immaterieel erfgoed: **Leve immaterieel erfgoed!**

Uiteenlopende stakeholders, stemmen en perspectieven kunnen elkaar hier ontmoeten. Hier treffen beoefenaars, professionals uit de erfgoedsector, liefhebbers van immaterieel erfgoed en allerlei andere mogelijke geïnteresseerden elkaar – van publiek en onderzoekers tot journalisten. Het is bij uitstek een forum waar de **erfgoedgemeenschappen met hun**

praktijken en ervaringen, het hart van het programma vormen. We organiseren deze dagen telkens vanuit inspirerende invalshoeken en met oog op uitwisseling.

We realiseren ook wervende programma's in samenwerking en afstemming met allerlei partners uit onze brede netwerken. We bogen o.m. op de hoger beschreven kennismakingen en samenwerkingen (cfr. [OD1.1](#) & [OD2.1](#)) om nieuwe praktijken, experiment, diversiteit en meerstemmigheid, vernieuwing en actualiteit rond immaterieel erfgoed in de kijker te zetten.

VOORBEELDACTIES

- 3 edities van de brede netwerkdag 'Leve immaterieel erfgoed!' organiseren:
 - ▶ inspirerende programma's samenstellen in co-creatie met immaterieel-erfgoedbeoefenaars en uiteenlopende partners

- ▶ de logistieke uitwerking van de evenementen realiseren: van locatieprospectie tot evenementproductie
- ▶ de netwerkdag na afloop evalueren met oog op groeiende tevredenheid betrokkenen en bezoekers

INDICATOREN

- er vonden 3 edities van 'Leve immaterieel erfgoed!' plaats (voorjaar 2025, najaar 2026, voorjaar 2028) met gevarieerde programma's die in actieve samenwerking werden gerealiseerd

- groei aantal bezoekers
- groeiende verscheidenheid in type achtergrond van bezoekers
- groei tevredenheid bezoekers

Personele inzet

SD2 wordt gerealiseerd door de staf netwerking, in voortdurende afstemming met (in hoofdzaak) de staf communicatie, borgen; en in samenspel met vrijwilligers.

	2024	2025	2026	2027	2028
netwerking: netwerk-ontwikkeling erfgoedgemeenschappen	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8
netwerking – organisatie netwerkdag en programma's	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6
fondsenwerving en projectontwikkeling → * p. 29	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
Totaal VTE	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5

Financiële inzet

- doorlopend 1.5 VTE personeel in de periode 2024–2028
- gemiddeld ca. 13% overheadkosten en werkingsmiddelen/jaar, i.e. ca. €19.500/jaar
- kosten specifiek aan SD2:
 - ▶ €1.200/jaar: medewerking vrijwilligers
 - ▶ €12.500/jaar: organisatie programma's, activiteiten en ontmoetingsmomenten
 - ▶ €30.000/editie van 'Leve immaterieel erfgoed!'

Partners en samenwerkingen

I.K.V. OD2.1

Ruim palet aan type partners (organisaties, verenigingen, groepen en individuen) met maatschappelijke activiteiten die raken aan immaterieel erfgoed

I.K.V. OD2.2

Uiteenlopende immaterieel-erfgoedgemeenschappen, groepen en individuen, partners uit het Domeinnetwerk, diverse partners uit de brede erfgoed- en cultuursector en uit andere maatschappelijke hoeken, Vlaamse overheid – Departement CJM

Praktijken rond borgen zijn duurzaam versterkt

B

orgen is toekomst geven aan immaterieel erfgoed. Bewust actie ondernemen zodat mensen de erfgoedpraktijk kennen én kunnen, en nieuwe generaties goesting krijgen om mee te doen.

Het duurzaam verankeren en verder uitdiepen van de opgebouwde kennis en knowhow om te borgen, is een speerpunt in de werking van WIE voor 2024–2028. Ethische Principes gidsen dit duurzaam borgen van immaterieel erfgoed, op Vlaams¹ en internationaal² niveau.

WIE geeft het werken rond borgen bewust en voortdurend vorm in een aanpak van lerende netwerken. De focus ligt op *samen leren*: rond bepaalde gedeelde thematieken of uitdagingen bv., maar ook rond de vijf decretale functies voor erfgoedwerking. We ontwikkelen een reeks van uiteenlopende formats en hebben daarbij aandacht voor de verschillende capaciteiten en noden bij de doelgroepen. Samen met alle betrokken spelers bouwen we doorheen de verschillende trajecten erfgoedwijsheid op.

We benaderen onze werking rond borgen generiek: met reikwijdte voor Vlaanderen en Brussel, en met een aanpak die over de verschillende thematische domeinen van immaterieel erfgoed heen strijkt. We realiseren een actief afgestemd en complementair aanbod in wisselwerking met de bovenlokale en landelijke erfgoeddienstverleners, het steunpunt en spelers uit de bredere cultuursector.

We delen via advies en dienstverlening genereus de jarenlange expertise én de nieuw ontwikkelde kennis met iedereen die – ook buiten het erfgoedveld – vragen heeft rond het borgen van immaterieel erfgoed.

Drie operationele doelen geven vorm aan de werking rond het borgen van immaterieel erfgoed:

1 Vlaamse overheid – Departement Cultuur, Jeugd & Media: [Verklaring Ethische Principes verbonden aan de Inventaris Vlaanderen van het Immaterieel Cultureel Erfgoed](#).

2 UNESCO, [Ethical Principles for Safeguarding Intangible Cultural Heritage](#).

OD
3.1

WIE begeleidt erfgoedgemeenschappen in het duurzaam borgen van hun immaterieel erfgoed

Voor het voortbestaan en ontwikkelen van immaterieel erfgoed is de inzet van de betrokken gemeenschappen, groepen en individuen van onschatbaar belang. WIE versterkt hen bij het kwaliteitsvol ontwikkelen van de zorg voor hun erfgoed.

Enerzijds bieden we daartoe begeleiding bij het opdoen van **basiskennis rond immaterieel erfgoed en borgen**. We zorgen o.m. voor wegwijs in het beleid en de verschillende instrumenten van erkenning en ondersteuning, in het begrippenkader, en in het bestaande aanbod en de netwerken van dienstverleners en erfgoedorganisaties.

Anderzijds spelen we met ons aanbod in op de nood aan **verdiepende competentieontwikkeling rond borgen**. Er leven namelijk tal van complexe en meer specifieke vragen. Deze komen naar voren naargelang de beleidspraktijk rond het borgen van immaterieel erfgoed in Vlaanderen vordert. Het gaat bv. over thema's als educatie, duurzaam toerisme, auteursrechten, bedreigd immaterieel erfgoed (*urgent safeguarding*), het gebruik van publieke ruimte, de omgang met

ethiek en meerstemmigheid. We hebben de komende periode ook aandacht voor wissel-leren en het samenbrengen van jarenlang actieve en recenter betrokken erfgoedgemeenschappen, o.m. rond de Inventaris Vlaanderen én het ruimere netwerk rond immaterieelerfgoed.be. We activeren en faciliteren **uitwisseling rond aanpak en ervaringen**, en formuleren onderling nieuwe of gedeelde oplossingen op prangende en veelvoorkomende uitdagingen.

Verschillende belevingen van immaterieel erfgoed en meerstemmigheid kunnen al eens tot frictie leiden. WIE zet zich daarbij in om **dialogoog, reflectie, duiding en bemiddeling op maat** te realiseren.

WIE coördineert via netwerken in het cultureel-erfgoedveld het kwaliteitsvol ontwikkelen van de immaterieel-erfgoedwerking

VOORBEELDACTIES

- een hybride en recurrent aanbod aan basis-informatieverstrekking voorzien, bv. starttraject en infopakket 'immaterieel erfgoed en borgen', wegwijs en infosessie Meester-Leerlingtrajecten
- immaterieel-erfgoedgemeenschappen samenbrengen in lerende netwerken en antwoorden formuleren op gedeelde borgingsvragen en -uitdagingen
- begeleiding op maat bieden bij borgingsinitiatieven van erfgoedgemeenschappen
- bemiddelen en dialoog faciliteren in context van controversie
- methodieken, inspirerende voorbeelden, thematische dossiers,... rond borgen voor erfgoedgemeenschappen toegankelijk ontsluiten op o.m. immaterieelerfgoed.be, in publicaties, in workshops

INDICATOREN

- er is een vormingsaanbod voor erfgoedgemeenschappen rond immaterieel erfgoed, afgestemd met andere aanbieders
- minimaal 5 vormingen/workshops/sessies i.f.v. borgen voor erfgoedgemeenschappen per jaar
- de vormingsinitiatieven worden positief geëvalueerd
- de geografische en thematische spreiding van de deelnemers aan de vormingsinitiatieven
- de nieuw gegenereerde kennis is toegankelijk ontsloten

De vijf functies uit het CED vormen het uitgangspunt voor het gecoördineerd en gezamenlijk ontwikkelen van duurzame erfgoedwerkingen rond immaterieel erfgoed. De functies bieden musea, archieven, erfgoedbibliotheken, bovenlokale en landelijke dienstverleners,... in de cultureel-erfgoedsector namelijk de handvatten om op een geïntegreerde manier roerend én immaterieel erfgoed in hun werkprocessen te vatten. Ook WIE ent actief haar **werking op de functies**, en **coördineert kwaliteitsvolle ontwikkeling van deze processen in het professionele werkveld**:

- We werken aan competentieopbouw rond de functies m.b.t. immaterieel erfgoed in de **erfgoedsector**. We organiseren of nemen deel in verkennende, verdiepende en inspirerende trajecten of projecten. Focus is om **de betekenis van de functies voor immaterieel erfgoed te concretiseren**. We werken samen rond de vele bestaande, specifieke én gedeelde uitdagingen en ontwikkelingsvragen rond borgen.
- D.m.v. jaarlijkse uitwisseling met **overlegorganen van verschillende deelsectoren** kunnen we noden of vragen die specifiek zijn aan organisatietypes kaderen en beantwoorden, en stemmen we af over de koers van lopende en toekomstige trajecten.
- Met focus op de bovenlokale dienstverlening rond immaterieel erfgoed organiseren we met het **netwerk van erfgoedcellen** minstens jaarlijkse overleg- en werkdagen.

- We trekken het **Domeinnetwerk immaterieel erfgoed** dat zich inzet voor landelijke dienstverlening met een thematische benadering t.a.v. immaterieel erfgoed. Dit netwerk zet in op uitwisseling, afstemming, samenwerking en wederzijdse versterking rond borgen. Het ondersteunt de brede erfgoedsector, maar ook erfgoedgemeenschappen en het maatschappelijke veld. In een samenwerkingsnota worden de gezamenlijke doelen, werking en acties van het netwerk toegelicht. *Belangrijke pijlers zijn het terugkerende domeinoverleg, de afgestemde dienstverlening met heldere communicatie, inzet op een bredere en diverse instroom van erfgoedgemeenschappen naar Inventaris Vlaanderen en andere borgingsinstrumenten, de opstart en organisatie van een Domeinnetwerk-XL-dag.*

HET DOMEINNETWERK BESTAAT UIT

Bokrijk I Vakmanschap & Erfgoed, CAG, CEMPER, ETWIE, FARO, Histories, PARCUM en WIE.

VOORBEELDACTIES

- i.k.v. competentieopbouw cultureel-erfgoedsector
 - ▶ de 'Basiscursus immaterieel erfgoed' i.s.m. FARO – gericht op professionals in de erfgoed- en cultuursector – continueren
 - ▶ organisaties uit de cultureel-erfgoedsector samenbrengen in lerende netwerken vanuit het perspectief van de functies, en verzamelde kennis ontsluiten. O.m. intervisie, vorming, workshops, proeftuinen rond:
 - **herkennen en verzamelen:** over het in kaart brengen, registreren, documenteren, waarderen,... van immaterieel erfgoed (2024)
 - **presenteren en toeleiden:** hoe toon je immaterieel erfgoed? Hoe zorg je voor betrokkenheid bij dit erfgoed, met aandacht voor diverse stakeholders en publieken? (2025–2026)
 - **behouden en borgen:** over het doorgeven en het actualiseren van immaterieel erfgoed, over de link tussen roerend en immaterieel erfgoed, over de rol van organisaties binnen het borgen van immaterieel erfgoed (2027–2028)
 - ▶ samenwerken rond cultureel-erfgoedprojecten en -initiatieven van spelers en deeslectoren uit het erfgoedveld. Nu al in beeld:
 - in kaart brengen van en inspireren rond het potentieel van bibliothecaire collecties voor een immaterieel-erfgoedwerking i.s.m. Vlaamse Erfgoedbibliotheken en collectiebeheerders
 - samenwerking i.k.v. dienstverlenende rol rond zorg- en welzijnserfgoed (o.m. KADOC & Museum dr. Guislain – 2024–2028)
 - MOEStuin (CAG e.a., tot maart 2024), To bridge a gap! (KADOC e.a. – 2023–2026), E(xpo) E17 (erfgoedcellen Zuidwest, cultuurregio Leie Schelde en Viersprong – 2023–2024), Wij van de Wijk (Erfgoed Viersprong en Avansa regio Gent – 2025), Water & Land (CAG e.a. – 2022–2024), educatie beiaardcultuur (breed partnerverband – 2024–2026), Erfgoeddag (FARO)
- trajecten lopen in themadomeinen die bijzondere aandacht vragen:
 - ▶ traject rond domein 1 – orale tradities – inspeland op vragen en initiatieven in het veld met o.m. Variaties vzw, Alden Biezen, FEST Network, erfgoedcel Gent (2024–2028)
 - ▶ traject rond themaveld van sport en spel, met Sportimonium (2024–2025) en ruimer (2024–2028) i.k.v. de duurzame opvolging van o.m. de werking rond ludodiversiteit
- minstens jaarlijks afstemmingsoverleg en werkmomenten met actoren uit alle deelsectoren (zie hoger)
- opvolgen en adviseren van kandidaat UNESCO-dossiers in Vlaanderen, en modereren van dienstverlening in afstemming met de relevante betrokkenen
- methodieken, inspirerende voorbeelden, thematische dossiers,... rond borgen voor de erfgoedsector toegankelijk ontsluiten op o.m. immaterieelerfgoed.be, in publicaties, in workshops

INDICATOREN

- jaarlijks vindt de 'Basiscursus immaterieel erfgoed' i.s.m. FARO plaats
- deelname in de lerende netwerken wordt positief geëvalueerd door de deelnemers
- de nieuw gegenereerde kennis uit de lerende netwerken is toegankelijk ontsloten
- jaarlijkse deelname in meerdere projecten van derden
- plaatsgevonden overleg met (actoren uit de) deelsectoren
- opgevolgde kandidaat UNESCO-dossiers en bijdrage in uitwerking en redactie

WIE voorziet advies en dienstverlening met oog op het borgen van immaterieel erfgoed

WIE is voortdurend in contact met beoefenaars van immaterieel erfgoed en allerlei organisaties uit de brede cultuur- en erfgoedsector, maar ook met bv. uiteenlopende individuen, lokale en landelijke beleidswerkers en overheden, studenten en onderwijsinstellingen, diverse maatschappelijke actoren en organisaties. Geregeld komen deze spelers **bij WIE terecht met informatie-, advies-, en duidingsvragen** rond (het borgen van) immaterieel erfgoed.

Met onze uitvoerige expertise en (inter)nationale netwerken staan we klaar om **antwoord te bieden op maat** van elk van deze vragen en door te verwijzen waar nodig. Het betreft – uit ervaring van voorgaande werkingsjaren – vaker wel dan niet tijdsintensieve inzet, in trajecten met een zekere looptijd, en/of die een hoge mate van specialisatie en voorbereiding veronderstellen.

VOORBEELDACTIES

- eerstelijnsadvies bieden, o.m. maandelijkse vragenuurtjes, doorlopende telefonische en schriftelijke advisering
- deelnemen in eenmalige en recurrente adviesrollen i.k.v. jury's, commissies, cultuur- en erfgoedbrede raden, alsook in besturen, bv. Vlaamse Unesco Commissie, ICOM Belgium Flanders, Pulse, pool van experts cultureel erfgoed
- advies, inhoudelijke en technische expertise bieden vanuit immaterieel-erfgoedperspectief in diverse trajecten van de Vlaamse overheid; alsook opvolgen van dataverzameling, monitoring en de integratie van immaterieel erfgoed in de Vlaamse participatiesurvey
- stages, scripties, onderzoek,... begeleiden en gastcolleges verzorgen in het hoger onderwijs

INDICATOREN

- er vinden maandelijks vragenuurtjes plaats
- telefonische en schriftelijke advisering vinden doorlopend plaats
- deelname in uiteenlopende adviesorganen erfgoedbreed vindt plaats
- expertiseverlening in lopende trajecten van de Vlaamse overheid vindt plaats
- begeleiding e.a. i.k.v. hoger onderwijs vindt plaats

Personele inzet

OD3.1 en OD3.2 van deze SD worden in hoofdzaak gerealiseerd door de staf borgen: 2.4 VTE geven hierbij de werking t.a.v. erfgoedgemeenschappen en t.a.v. de ontwikkelingen met de professionele erfgoedsector vorm. Intern wordt doorlopend samengewerkt met (in hoofdzaak) de stafleden communicatie, netwerking, internationaal en digitaal.

We voorzien een aandeel van de werktijd van alle stafleden voor advies en dienstverlening (OD3.3), wat samengeteld op 0.8 VTE per jaar uitkomt. *Let wel:* de reële werktijd die hiernaar uitgaat is zondermeer vele malen groter. 0.8 VTE biedt echter een basis om de veelvuldige vragen tegemoet te komen en lijkt realistisch rekening houdend met de beschikbare budgetkaders van het CED. Overige adviesverlening geven we vorm als betaalde dienstverlening en/of via inzet van onze experts buiten de werktijd.

	2024	2025	2026	2027	2028
borgen – erfgoedgemeenschappen	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8
borgen – erfgoedsector	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6
dienstverlening en advies	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8
fondsenwerving en projectontwikkeling → * p. 29	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
Totaal VTE	3.3	3.3	3.3	3.3	3.3

Financiële inzet

- 3.3 VTE personeel in de periode 2024–2028
- gemiddeld ca. 28% overheadkosten en werkingsmiddelen/jaar, i.e. ca. €43.000/jaar
- Kosten specifiek aan SD3
 - ▶ €3.000/jaar: reis en verblijf i.k.v. internationale kennisuitwisseling
 - ▶ €20.000/editie van Domeinnetwerk-XL-dag

Partners en samenwerkingen

I.K.V. OD3.1

O.m. partners uit het Domeinnetwerk, waar relevant: betrokken cultureel-erfgoedorganisaties, uiteenlopende immaterieel-erfgoedgemeenschappen/groepen/individuen, Vlaamse overheid – Departement CJM (i.k.v. Inventaris Vlaanderen/ Register inspirerende borgingspraktijken/Meester-Leerlingtrajecten), Cultuurloket, OP/TIL, Verenigingsloket

I.K.V. OD3.2

Zie hoger + partners uit het Domeinnetwerk, Archiefpunt, Museumoverleg (XL), ICOM Belgium Flanders, FARO, bovenlokale dienstverleners, landelijke dienstverleners, Vlaamse Erfgoedbibliotheken, individuele erfgoedorganisaties uit de hele sector.

Specifiek i.k.v. 'functie-jaren': de organisaties die zich kandidaat stelden om als proeftuinen te fungeren zijn: ABBY, CAG, CEMPER, COMEET, ECRU Erfgoed, Erfgoedcel Leuven, FeliX Art & Eco Museum, Fotomuseum Antwerpen, Huis van Alijn, In Flanders Fields Museum, Jenevermuseum, KADOC-KU Leuven, MAS, PARCUM, Stad Geel, Yper Museum, ZENDER

I.K.V. OD3.3

W.b. doorverwijzing: partners uit het Domeinnetwerk en uiteenlopende actoren uit de professionele erfgoedsector algemeen, partners uit internationale netwerken

SD4

Cross-sectorale samenwerking rond immaterieel erfgoed is gegroeid

Immaterieel erfgoed is cultureel erfgoed maar raakt tegelijk aan tal van maatschappelijke domeinen: van economie over toerisme via bv. waterbeheer en landbouw tot onderwijs of welzijn. WIE zet zich in om wisselwerking met verschillende aanverwante sectoren te ontwikkelen en uit te bouwen. We zetten allereerst actief in op samenwerken met twee prioritairere sectoren¹: *onderwijs* en *toerisme*. Daarnaast zetten we nieuwe stappen op het snijvlak van immaterieel erfgoed en *welzijn* als vervolg op het verkennende traject van de jongste jaren. Verder exploreert WIE in de komende beleidsperiode ook continu allerlei andere intersecties en cross-sectorale kansen, bv. met kunsten, economie, omgevingsbeleid, integratie,...

De rode draad bij het bruggen slaan naar andere maatschappelijke domeinen is de koppeling die we maken tussen immaterieel erfgoed en een inzet op duurzame ontwikkeling, zoals naar voren wordt gebracht in de SDG en de (Operationele Doelstellingen van de) UNESCO 2003 Conventie.

¹ Cfr. Het Vlaamse beleid voor het borgen van het immaterieel erfgoed (2022).

OD 4.1

WIE ontwikkelt een visie en werkt actief (samen)werkingen uit op het snijvlak van immaterieel erfgoed en onderwijs

Doorheen de tijden geven mensen tradities, kennis en gebruiken door. Immaterieel erfgoed is ingebed in leerprocessen. Vandaar de grote aandacht in de UNESCO 2003 Conventie voor educatie. Het belang van 'overdracht, m.n. door formele en niet-formele educatie' is er prominent. Internationaal is de rol van het formele onderwijs daarbij sinds 2018 sterk op de voorgrond gebracht. Ook in de vernieuwde Vlaamse beleidsvisie voor immaterieel erfgoed (2022) is het **sterker integreren van immaterieel erfgoed binnen onderwijs** één van de acht uitdagingen voor het komende decennium. We staan in het onderwijsveld rond immaterieel-erfgoededucatie weliswaar aan het prille begin. WIE trekt daarom voluit de ontwikkelingen hierrond mee op gang.

Allereerst dient de koers verkend te worden. Centrale vragen bij aanvang zijn: *Hoe kunnen we in het licht van het borgen van immaterieel erfgoed optimaal integratie en samenwerking*

met onderwijs uitbouwen? Welke keuzes, prioriteiten en fasering stellen we daarbij voorop? Is het aangewezen om breed naar basis- en secundair onderwijs te werken, of eerder gericht op specifieke opleidingen en kwalificaties in het hoger onderwijs of in toegepaste technische en beroepsopleidingen (o.m. ambachten)? Werken we via sleutelcompetenties rond duurzaamheid en burgerschapseducatie, en/of integratie in bv. lesprogramma's voor STEM-opleidingen? Welke kansen liggen er in DKO, in projectonderwijs, in de brede school benadering?

Dit proces vatten we aan in wisselwerking en complementariteit **met de sleutelactoren in dit veld**: o.m. met beleidsmedewerkers van Cultuur en Onderwijs, met partners als FARO en Canon Cultuurcel, met lerarenopleidingen, met leraren en scholen. Vervolgens trekken we met **inspirerende proeftuinprojecten naar de klaspraktijk** en ontwerpen we concrete handvatten die de verdere ontwikkeling in het werkveld versterken.

VOORBEELDACTIES

- veldonderzoek voeren met betrokkenheid van de relevante stakeholders (2025)
- vanuit de schoot van de Vlaamse Unesco Commissie waarin Onderwijs en Immaterieel Cultureel Erfgoed als beleidsvelden beide betrokken zijn, evenals WIE, gezamenlijk naar een geïntegreerde visie en advies werken (2025–2026)
- operationaliseren van de visie met inspirerende proeftuinprojecten in de klaspraktijk, met WIE als gangmaker en i.s.m. partners (2026–2028)
- o.b.v. de proeftuintrajecten concrete handvatten voor verdere duurzame uitbouw ontwerpen (2027–2028)
- actief inschakelen bij netwerking, medewerking en adviesverlening

WIE bouwt actief (samen)werking uit op het snijvlak van immaterieel erfgoed en duurzaam toerisme

- meewerken aan proeftuinen van en met derden, zoals bv. het educatieproject rond de beiaardcultuur (2024–2026), het UNESCO-project

rond de structurele inbedding van immaterieel erfgoed in het basisonderwijs in Namibië en Zimbabwe in 2024

INDICATOREN

- beschikbaarheid (o.m. op immaterieelerfgoed.be) van visietekst en stappenplan per eind 2026, gerealiseerd i.s.m. stakeholders
- minstens 2 gerealiseerde proeftuinprojecten voor eind 2028, met concrete aanbevelingen daaruit
- beschikbaarheid van informatie, nieuws, kennis en tools op immaterieelerfgoed.be
- het aantal aanvragen voor adviesverlening en medewerking bij WIE i.k.v. educatie en onderwijs

Culturele tradities en gebruiken worden graag gepromoot i.k.v. toerisme, zij het lang niet altijd met 'erfgoedbewustzijn'. Denk aan wielertoerisme, culinair genieten van bier uit micro-brouwerijen, friet en artisanal gemaakte chocola of mattentaart, en Brugs kantwerk als uithangbord of souvenir.

Vanuit de betrokkenen bij immaterieel erfgoed is er vaak ook interesse in toeristische ontwikkelingen wanneer bv. een praktijk wordt ingeschreven op de Inventaris Vlaanderen, of op een UNESCO-lijst.

Toerisme kan immaterieel-erfgoedpraktijken kansen bieden, maar (massa)toerisme kan ook schaden. Hoe vind je een balans tussen het ontwikkelen van toerisme en het koesteren en voortleven

van immaterieel erfgoed? Hoe kun je het welzijn van de betrokken gemeenschap beter vrijwaren? Het zoeken naar dat evenwicht en goede samenwerking zijn belangrijk voor duurzame ontwikkelingen in toerisme én erfgoed. Het is in lijn met de principes van 'Reizen naar Morgen', en evenzo in lijn met het duurzaam borgen van immaterieel erfgoed.

Voortbouwend op de (in 2019–2023) uitgewerkte visie, werkvormen en netwerken voor duurzaam immaterieel-erfgoedtoerisme zet WIE in de komende beleidsperiode actief in op toonaangevende en inspirerende **praktijkontwikkeling, versterkende dialoog en samenwerking rond duurzaam toerisme met immaterieel erfgoed**.

VOORBEELDACTIES

- in een beknopt 'actieplan immaterieel-erfgoedtoerisme' een leidraad voor het ontwikkelingsproces uittekenen voor en in wisselwerking met relevante stakeholders
- met Thomas More hogeschool een Europees samenwerkingsproject uitwerken: 'Context-based heritage experiences: the full integration of intangible cultural heritage into heritage tourism experiences' (o.m. 5 proeftuinen en kennisontwikkeling)
- actief meewerken aan het ontwikkelen en ontsluiten van content over immaterieel erfgoed i.k.v. het Virtueel museum van Vlaanderen
- de mogelijkheden met de ErfgoedApp exploreren i.k.v. immaterieel-erfgoedtoerisme via het begeleiden en uitwerken van testcases
- actief ingaan op vragen naar advies en medewerking voor initiatieven die (potentieel voor) duurzaam immaterieel-erfgoedtoerisme in zich dragen, vanuit bv. Toerisme Vlaanderen of lokale en regionale toeristische actoren
- projectvoorstellen uitwerken i.s.m. partners i.k.v. calls van bv. Toerisme Vlaanderen of Europese financieringsprogramma's

INDICATOREN

- er is een uitgewerkt actieplan immaterieel-erfgoedtoerisme in 2026
- het aantal gerealiseerde samenwerkingen en proeftuinprojecten voor eind 2028
- beschikbaarheid van informatie, nieuws, kennis en tools via immaterieelerfgoed.be
- het aantal aanvragen voor adviesverlening en medewerking bij WIE i.k.v. toerisme
- uitgewerkte (project)voorstellen en dossiers voor financiering en samenwerking
- ontwikkelde content i.k.v. o.m. ErfgoedApp en het Virtueel museum van Vlaanderen

WIE bouwt actief (samen)werking uit op het snijvlak van immaterieel erfgoed en welzijn

Reminiscentieprojecten met mensen met dementie vinden al heel wat jaren plaats in de erfgoedsector. In het Verenigd Koninkrijk is 'cultuur op doktersvoorschrift' stilaan ingeburgerd. De stad Brussel begon in het najaar van 2022 met een proefproject hierrond. In Vlaanderen zijn de eerste academische onderzoeken rond welzijn en cultureel erfgoed gestart. Kortom 'culture as cure', als therapie, of op z'n minst als pijnstillend voor wie het psychisch moeilijk heeft, zit in de lift.

Maar ook algemeen mentaal welbevinden is belangrijk. WIE focust met deze lijn in de werking daarom niet louter op immaterieel erfgoed als vorm van therapie of preventie. We zien

immaterieel-erfgoedbeleving als een pijler in het uitbouwen van een zinvol leven, in verbinding met anderen. Hoe immaterieel erfgoed samenhangt met menselijk welzijn is ook een thema van duurzame ontwikkeling, en wordt door UNESCO naar voren geschoven als aandachtspunt.

WIE volgt de komende jaren het thema op, zowel op Vlaams niveau als internationaal. We zorgen voor zuurstof door het aanreiken van **nieuwe kennis en praktijkvoorbeelden** aan de erfgoed- en cultuursector. We stimuleren of voeren onderzoek uit rond **hoe immaterieel-erfgoedbeoefenaars mentaal welzijn ervaren**. We engageren ons waar mogelijk voor proeftuinen.

VOORBEELDACTIES

- voortbouwend op deelname in het meerjarige project Zorgzaam erfgoed instappen in de opstart van een landelijke dienstverlenende rol voor zorg- en welzijnserfgoed (o.m. KADOC en Museum dr. Guislain)
- mee pionieren en inspireren in het outreachlab rond erfgoed en welzijn van Huis van Alijn, en in het lerende netwerk rond erfgoed en welzijn, vanuit immaterieel-erfgoedperspectief
- deelnemen in de werkgroep 'Wellbeing in Cultural Heritage' (HERKUL – KU Leuven) en opvolgen van/meewerken aan het onderzoek naar 'cultureel erfgoed op voorschrift'
- bevraging organiseren i.s.m. o.m. Steunpunt Geestelijke Gezondheid rond de wijze waarop immaterieel erfgoed bijdraagt tot mentaal welzijn
- good practices uit immaterieel erfgoed opnemen in de vormingen 'kwartier maken' van Steunpunt Geestelijke Gezondheid
- een proeftuin rond immaterieel erfgoed opzetten (bv. rond ambachten) in de geestelijke gezondheidszorg
- de samenwerking met OXOT vzw exploreren i.k.v. hun Erasmus+ project 'The Art of Regeneration'
- een periode gericht inzetten op het thema rouw en rouwrituelen, met o.m. het verzamelen en delen van praktijkvoorbeelden op immaterieelerfgoed.be, een interviewreeks, het opzetten van ervaringsuitwisseling
- de artikelenreeks rond psychisch welzijn en immaterieel erfgoed in het tijdschrift PSYCHE continueren

INDICATOREN

- er staan praktijken omtrent welzijn geregistreerd op immaterieelerfgoed.be
- beschikbaarheid van informatie, nieuws, kennis en tools via immaterieelerfgoed.be
- het aantal aanvragen voor adviesverlening en medewerking bij WIE i.k.v. welzijn
- de bevraging rond immaterieel erfgoed en mentaal welzijn vond plaats
- er verschenen artikels rond immaterieel erfgoed in tijdschrift PSYCHE (en/of andere)

Personele inzet

Bij de uitbouw van deze SD is het doel om financiële middelen te genereren vanuit projectsubsidies en van buiten het Vlaamse cultuur- en erfgoedbeleid. We investeren voor deze cross-sectorale werking in de beginjaren een beperkte periode voor gerichte opstart vanuit de structurele werkingmiddelen: in 2024 0.6 VTE en in 2025 0.2 VTE. Vanaf 2026 brengen we deze investering voor gestage projectontwikkeling en fondsenwerving terug naar doorlopend 0.1 VTE.

We voorzien daarnaast (buiten het CED):

- vanaf 2025 0.8 VTE inzet op de uitbouw van visie en samenwerking i.k.v. onderwijs
- vanaf 2026 0.6 VTE inzet voor de actieve samenwerking en uitwerking van ontwikkelingskansen i.k.v. duurzaam toerisme
- vanaf 2025 0.5 VTE inzet voor samenwerking rond welzijn

	2024	2025	2026	2027	2028
onderwijs	0	0.8	0.8	0.8	0.8
toerisme	0	0	0.6	0.6	0.6
welzijn	0	0.5	0.5	0.5	0.5
fondsenwerving en projectontwikkeling → * p. 29	0.6	0.2	0.1	0.1	0.1
Totaal VTE	0.6	1.5	2	2	2

Financiële inzet

- personeelsinzet: zie hoger
- gemiddeld ca. 14% overheadkosten en werkingmiddelen/jaar, i.e. ca. €21.000/jaar
- kosten specifiek aan SD4:
 - ▶ in 2024: geen
 - ▶ in 2025–2028: ca. €32.700/jaar (gefinancierd buiten CED)

Partners en samenwerkingen

I.K.V. ONDERWIJS

O.m. Vlaamse overheid – Departement CJM en Departement Onderwijs, de Vlaamse Unesco Commissie, Ahovoks, Canon Cultuurcel, FARO, meemoo – Het Archief voor Onderwijs, Publiq

I.K.V. TOERISME

O.m. Toerisme Vlaanderen, lokaal en bovenlokaal beleid en diensten voor toerisme, ErfgoedApp, Virtueel museum van Vlaanderen, erfgoedgemeenschappen, erfgoedcellen en andere spelers uit het erfgoedveld, ondernemers in toerisme

I.K.V. WELZIJN

O.m. Steunpunt Geestelijke Gezondheid, tijdschrift PSYCHE, HERKUL – KU Leuven, KADOC, Museum Dr. Guislain, Huis van Alijn, OXOT vzw

SD5

Vanuit uitgebouwde netwerken internationale gangmaker zijn

OD
5.1

WIE houdt en deelt de vinger aan de pols van internationale (beleids)-ontwikkelingen rond immaterieel erfgoed

WIE

floreert als gangmaker en expert vanuit Vlaanderen in de internationale voorhoede rond immaterieel erfgoed. We volgen de ontwikkelingen in het internationale beleid, kennis- en werkveld van nabij en laten ze doorstromen naar de Vlaamse netwerken. We werken zelf pionierend en wisselen keer op keer genereus kennis uit rond thema's die tot ver over de landsgrenzen bijdragen aan de ontwikkelingen rond immaterieel erfgoed – geïnspireerd vanuit en inspirerend voor Vlaanderen. In de Europese regio zijn we gegroeid tot gewaardeerde kompaan en trekker in samenwerking en netwerkvorming rond immaterieel erfgoed. Bouwend op het reservoir aan jarenlange opgebouwde expertise, zetten we deze ook internationaal in voor dienstverlening op vraag: we bieden advies, begeleiding en training.

WIE houdt de vinger aan de pols van internationale (beleids)ontwikkelingen rond immaterieel erfgoed. We volgen daartoe vooreerst systematisch de **UNESCO 2003 Conventie** op: via de statutaire bijeenkomsten, werkgroepen, expert meetings en training i.k.v. het Global Programme for Capacity Building rond de Conventie. We capteren de **nieuwe thema's** (zoals bv. in voorgaande jaren: UNESCO ethische principes, Overall Results Framework, duurzame ontwikkeling, emergencies, urban cultures, commercialisering, inzet op educatie).

Ook de **Europese ontwikkelingen** gelinkt aan immaterieel erfgoed volgen we nauwgezet, zie bv. Council of Europe, European Heritage Days on Living Heritage, of de doorlopende contacten en

uitwisseling met naburige landen zoals Nederland, Duitsland, Frankrijk, maar ook bv. Finland, Kroatië, Italië.

Interessante sporen en kennis signaleren en delen we volop in het Vlaamse werkveld. We nemen onze **rol van gangmaker** op om anderen te stimuleren met deze tendensen ook in Vlaanderen aan de slag te gaan.

Ten slotte delen we jarenlang opgebouwde expertise in het internationale speelveld door ons in te schakelen in **dienstverlening en maatwerk op vraag**: we adviseren, jureren, begeleiden en trainen. We bouwen zo niet enkel internationale valorisatie van expertise uit Vlaanderen uit, maar ook een aanvullend verdienmodel in het geheel van de werking.

VOORBEELDACTIES

- deelnemen en bijdragen aan UNESCO 2003 Conventie statutaire bijeenkomsten, werkgroepen en expertmeetings
- deelnemen als jurylid aan JIAPICH Internationale Prijs i.k.v. immaterieel erfgoed
- bijdragen aan de Toetsingscommissie immaterieel erfgoed in Nederland
- verzorgen van verslaggeving en doorstroming van internationale ontwikkelingen in Vlaanderen, o.m. op immaterieelerfgoed.be, naar overlegfora in de erfgoedsector (cfr. OD3.2), en in individueel advies en dienstverlening op maat (cfr. OD3.3)
- bijdragen en deelnemen aan het erfgoedprogramma rond het Belgisch voorzitterschap van de EU in 2024
- als facilitator training en workshops verzorgen voor UNESCO (zie bv. training Periodic Reporting in Europe)
- meewerken aan het UNESCO-project rond de structurele inbedding van immaterieel erfgoed in het basisonderwijs in Namibië en Zimbabwe (FUT-financiering)

OD
5.2

WIE is gangmaker in internationale netwerken

INDICATOREN

- beschikbare communicatie, verslaggeving en kennisdeling rond internationale ontwikkelingen, o.m. op immaterieelerfgoed.be
- inschrijving en deelname aan internationale bijeenkomsten UNESCO, op Europees niveau,...
- aantal contactnames op initiatief van WIE (bv. e-mail, overleg, toelichting) waarbij gerichte doorstroming-opmaat plaatsvindt met informatie, advies en begeleiding vanuit internationale ontwikkelingen naar werkingen in het Vlaamse veld
- inkomsten van internationale dienstverlening

WIE **draait volop mee in internationale netwerken**. We nemen ook voortouw en engagement op in deze transnationale governance processen, met oog voor opstartende initiatieven in het bijzonder. We zijn o.m. actief bij het ICH NGO Forum voor geaccrediteerde NGOs bij de UNESCO 2003 Conventie, het UNESCO Global network of facilitators, de Association for Critical Heritage Studies (ACHS) – ICH Chapter, de UNESCO Categorie-II-centra. De afgelopen jaren leverden we inspanningen voor Europese netwerkontwikkelingen rond

immaterieel erfgoed. We zijn gegroeid tot een gewaardeerde **trekker in samenwerkingen rond immaterieel erfgoed in de Europese regio**. Zo werken we o.m. in het Steering Committee van het European Network of Focal Points for the UNESCO 2003 Convention, in het Europese netwerk van UNESCO facilitatoren, in Europese samenwerkingsprojecten (zoals het ICH and Museums Project) en in nieuwe samenwerkingen rond bv. het Creative Europe Programma van de Europese Commissie.

VOORBEELDACTIES

- deelnemen in het dagelijks bestuur (Steering committee) van het European Network of Focal Points for the UNESCO 2003 Convention: met organisatie van bv. webinars en uitwisselingsbijeenkomsten rond immaterieel-erfgoedbeleid en -werking in Europese landen
- coördineren van de Working Group Research van het ICH NGO Forum
- werken als één van de 24 elected members van de ACHS – ICH Chapter en bijdragen aan de maandelijkse newsletter die wereldwijd gevolgd wordt
- opstarten en verduurzamen van Europese samenwerkingsprojecten en -netwerken

INDICATOREN

- online berichtgeving en verslaggeving van bijeenkomsten en activiteiten van bovenvermelde netwerken
- bestuursfuncties in internationale netwerken

OD
5.3

WIE pioniert en inspireert in de internationale werking

We oriënteren ons op internationaal inspireren, innoveren en pionieren in immaterieel-erfgoedbeleid en -werking. We **werken en wisselen internationaal nieuwe thema's en kennis uit**, bv. rond duurzaam online ontsluiten en linken, audiovisueel documenteren, immaterieel-erfgoedtoerisme, welzijn. We dragen tot ver over de landsgrenzen bij aan de ontwikkelingen rond immaterieel erfgoed. We zien het inspireren **in twee richtingen: vanuit Vlaanderen inspireren** we naar het buitenland **en vanuit de internationale context** brengen we interessante voorbeelden en ervaringen naar de Vlaamse context. In de internationale netwerken, contacten en fora nemen we zo de Vlaamse bagage en

collega's steeds mee. We dragen niet alleen de eigen gangmakende initiatieven uit, maar ook die van het ruimere netwerk in Vlaanderen en van het Vlaamse beleid voor immaterieel erfgoed.

VOORBEELDACTIES

- publicaties, lezingen en presentaties e.d.m. rond inspirerende ervaringen verzorgen en vanuit Vlaanderen delen naar buitenland
- pilootprojecten met internationale partners op gang trekken en meewerken omtrent zich aandienende uitdagingen en kansen in internationaal perspectief
- telkens de opgedane inzichten terugvertalen naar Vlaamse context en inzetbaarheid en potentiële partners die hierbij gebaat kunnen zijn in Vlaanderen betrekken

INDICATOREN

- vermeldingen van de Vlaamse immaterieel-erfgoedwerking en WIE in internationale contexten (bv. artikels, rapporten)
- offline en online internationale projectbeschrijvingen en dossiers rond pionierende, innovatieve en inspirerende initiatieven vanuit/met WIE of de Vlaamse immaterieel-erfgoedwerking
- jaarlijks meerdere internationale uitnodigingen die we toezeggen en het bijhorende aantal internationale verplaatsingen/deelnames i.k.v. gangmakersrol
- overzicht partnerships in internationale projecten
- overzicht lezingen en bijdragen in internationale verbanden
- minstens 3 publicaties in internationale tijdschriften tussen 2024–2028

Personele inzet

De ruim uitgebouwde expertise in huis zetten we in deze SD performant in voor het realiseren van de internationale werking.

	2024	2025	2026	2027	2028
internationaal	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6
fondsenwerving en projectontwikkeling → * p. 29	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
Totaal VTE	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7

Financiële inzet

- personeelsinzet: doorlopend 0.7 VTE in 2024–2028
- gemiddeld ca. 6% overheadkosten en werkingsmiddelen, i.e. ca. €9.100/jaar
- kosten specifiek aan SD5:
 - ▶ €12.000/jaar: reis en verblijf i.k.v. internationale netwerking en kennisuitwisseling
 - ▶ €15.000/jaar: bv. organisatie internationale masterclasses, symposia

Partners en samenwerkingen

O.m. European Network of Focal Points for the UNESCO 2003 Convention, ICH NGO Forum, UNESCO global facilitators network, UNESCO Categorie-II-centra, ACHS – ICH chapter, ENCATC, landelijke immaterieel erfgoed expert organisaties overal ter wereld (*Competent Bodies*), geaccrediteerde NGOs i.k.v. de UNESCO 2003 Conventie, FARO en het immaterieel-erfgoednetwerk in Vlaanderen, Vlaamse Unesco Commissie

In het digitaal cultureel ecosysteem is immaterieel erfgoed ontwikkeld, met immaterieelerfgoed.be als spil

DE alomtegenwoordige digitale transformatie heeft invloed op vele facetten van cultureel-erfgoedwerking. Voor het borgen van immaterieel erfgoed bieden digitale en technologische omwentelingen, naast technische en ethische uitdagingen, vooral de uitgelezen kans om bv. immaterieel-erfgoedpraktijken in kaart te brengen, ze op een dynamische en geïntegreerde manier te presenteren, erover te communiceren, allerlei kruisverbanden en -verwijzingen in beeld te brengen. Een krachtig digitaal platform voor immaterieel erfgoed in Vlaanderen – immaterieelerfgoed.be – vormt hierin de spil.

Op immaterieelerfgoed.be én binnen de ruimere context van een digitaal cultureel ecosysteem dienen de principes van immaterieel-erfgoedwerking te worden vertaald naar, en geïntegreerd in digitale processen. Vooral het werken met immaterieel-erfgoedgemeenschappen is daarbij van belang. De *Ethische Principes voor het borgen van immaterieel erfgoed* van UNESCO zijn hier richtinggevend. Zo is het cruciaal dat medezeggenschap van de betrokkenen in alle digitale processen omvattend en laagdrempelig wordt gefaciliteerd. Immaterieel erfgoed is dynamisch en past zich in een veranderende wereld voortdurend aan. Digitale werkingen rond immaterieel erfgoed worden geacht deze dynamiek te kunnen capteren. Het is niet vanzelfsprekend om deze voorwaarden af te stemmen met de bestaande systemen en processen i.k.v. de digitale werking rond bv. roerend erfgoed.

Met een breed gedragen digitale strategie en de uitrol ervan bieden we antwoorden op de kansen en uitdagingen die digitale transformatie biedt voor het borgen van immaterieel erfgoed. immaterieelerfgoed.be gaat verder innoveren, verbeteren en groeien om aan de noden van de uiteenlopende (toekomstige) gebruikers tegemoet te komen. We gaan voor een vlotte doorstroom van informatie over immaterieel erfgoed in wisselwerking en afstemming met andere online erfgoed- en cultuurplatformen.

Drie operationele doelen kaderen de inzet van de digitale werking rond immaterieel erfgoed in de periode 2024–2028:

OD 6.1

WIE ontwikkelt en implementeert een digitale strategie voor immaterieel erfgoed i.s.m. het erfgoed- en cultuurveld

In de strategische digitale ontwikkelingen van de erfgoed- en cultuursector komt immaterieel erfgoed vandaag slechts in de marge aan bod. WIE neemt het **voortouw om de nodige digitale inhaalbeweging** te verwezenlijken. Een digitale strategie is hiervoor het startpunt.

Deze strategie dient niet zozeer WIE als organisatie, en ook niet immaterieelerfgoed.be als dusdanig. Ze vertrekt veeleer vanuit het standpunt van immaterieel erfgoed als 'erfgoedtypologie': Hoe kunnen de betrokkenen bij immaterieel erfgoed duurzaam zorg dragen (borgen) voor hun erfgoed, voor al wat op digitale wijze over dit erfgoed geregistreerd en ontsloten is, en dit vanuit een geïntegreerd perspectief op erfgoedzorg?

Om het beheer en de toekomstige ontwikkelingen van immaterieelerfgoed.be (cfr. OD6.2) doordacht te kunnen uitvoeren, en om tot een gedragen digitale praktijk voor data-integratie te komen (cfr. OD6.3), dient er een strategie te worden opgesteld

die door zowel WIE als door spelers uit de brede erfgoedsector als richtlijn en houvast kan worden gehanteerd.

In de opmaak van een strategie hebben we oog voor technische specificiteiten, ethische gevoeligheden en de uiteenlopende digitale noden van de betrokkenen bij immaterieel erfgoed: erfgoed-beoefenaars, erfgoedprofessionals zoals dienstverleners en collectiebeheerders, uiteenlopende organisaties uit de cultuursector, overheden, onderzoekers,...

In een afstemmings- en onderzoekstraject dat we samen met hen lopen, brengen we de spanningsvelden en gelaagdheden in beeld die aan de oppervlakte komen wanneer een **digitale strategie voor immaterieel erfgoed wordt uitgezet**.

Met een **visie en actieplan** bieden we antwoord op pertinente vraagstukken, o.m. verbonden aan standaardisering van dynamisch erfgoed, de agency van immaterieel-erfgoedbeoefenaars.

WIE beheert, onderhoudt en ontwikkelt immaterieel-erfgoed.be

VOORBEELDACTIES

- een breed gedragen visie ontwikkelen over de plaats van immaterieel erfgoed in het digitale culturele ecosysteem (2024–2025)
 - ▶ ruime stakeholdersbevraging voeren bij (potentiële) gebruikers rond o.m. open data, (uitwisselings)standaarden, auteursrechten en licenties, (inter)nationale best practices, afstemming
- ▶ een gebald en inzichtelijk visiedocument uitwerken
- een actieplan realiseren, gestoeld op de visie (2024–2025)
- de visie en het actieplan uitdragen en implementeren (2025–2028)
- actief inschakelen bij netwerking, medewerking en adviesverlening

INDICATOREN

- een visie(document) is ontwikkeld o.b.v. een ruime stakeholdersbevraging
- een actieplan is opgesteld en wordt uitgerold
- het aantal aanvragen voor adviesverlening en medewerking bij WIE

immaterieelerfgoed.be zet als **digitale hub voor immaterieel erfgoed** in Vlaanderen en Brussel praktijken, gewoontes en kennis rond het beoefenen en borgen van immaterieel erfgoed in de kijker. De participatief gerealiseerde en diepgaande informatie geldt als USP. WIE **beheert immaterieelerfgoed.be gecoördineerd** met het Departement CJM¹, en staat in voor het **onderhoud en de verdere ontwikkeling**.

In 2024–2028 hebben we bijzondere aandacht voor feature-ontwikkelingen die resulteren uit de digitale strategie (cfr. OD6.1) en die nodig zijn i.k.v. data-integratie (cfr. OD6.3).

De **gebruikerstevredenheid** verhogen is een doorlopende prioriteit in alle ontwikkelingen. Verwachtingen en noden van de gebruikers veranderen continu. In de front-end verwachten ze vlot leesbare teksten, een comfortabele layout en typografie en een interactieve, gebruiksvriendelijke interface.

Bezoekers rekenen op geavanceerde zoekmogelijkheden voor informatie als locatie-, periode- en persoonsgegevens. Men verwacht o.m. snel in te kunnen loggen, zelf inhoud en instellingen te kunnen beheren en configureren, en ondersteuning.

Vanaf 2024 is investeren in het migreren van alle data en functionaliteiten naar een nieuw CMS framework noodzakelijk om immaterieelerfgoed.be kosten- en tijdsefficient én duurzaam te kunnen beheren. Het nieuwe CMS framework moet

- volledig of grotendeels open source zijn
- de bestaande front-end functionaliteit en user flow repliceren
- een goed-onderhouden, flexibele API module hebben
- populair zijn bij webdevelopers
- modulair gebruik maken van open source libraries, modules of plug-ins

VOORBEELDACTIES

- gebruikersonderzoek o.b.v. interviews, observatiesessies, bevragingen en heatmapping voeren, en vervolgens het systematisch verbeteren van de gebruikerservaring (User Experience)
- iteratief en doorlopend aan bestaande en nieuwe functionaliteiten werken, volgens agile development practices
- functionele en technische analyses opstellen voor complexere features zoals bv. het presenteren van locaties
- pre-release ontwikkelingen testen de dataset en functionaliteiten van het CakePHP CMS migreren naar (een) nieuw(e) framework(s) i.s.m. web development agency
- back-ups van de data- en codebase valideren

¹ De Vlaamse overheid staat in voor opvolging van de onderdelen waar formeel door de Minister wordt in beslist, i.c.: Inventaris Vlaanderen, Register van Inspirerende Voorbeelden rond het borgen van immaterieel erfgoed en (beurzen voor) Meester-Leerlingtrajecten.

WIE realiseert duurzame data-integratie tussen immaterieelerfgoed.be en digitale platformen uit de brede cultuursector

INDICATOREN

- gebruikersonderzoek wordt regelmatig uitgevoerd en wijst op een positieve evolutie van de gebruikerservaring
- het aantal gebruikers van immaterieelerfgoed.be groeit
- immaterieelerfgoed.be wordt doorlopend technisch ontwikkeld en ontwikkelingen worden pre-release getest
- de database is voldoende beveiligd
- de dataset en functionaliteiten zijn gemigreerd naar (een) nieuw(e) framework(s)
- back-ups van de data- en codebase worden gevalideerd

Data-integratie o.b.v. een breed gedragen digitale strategie voor immaterieel erfgoed biedt stimulansen voor o.m. onderzoek van (aspecten) van deze levende praktijken, voor innovatieve presentatiemogelijkheden en voor een verbreed publieksbereik. Data-integratie is dan ook vitaal onderdeel in de operationalisering van de digitale strategie voor immaterieel erfgoed.

Data-integratie in de context van immaterieel erfgoed betekent dat informatie over immaterieel-erfgoedpraktijken – afkomstig uit verschillende systemen – uitwisselbaar is tussen diverse digitale organisatieplatformen. Het gaat bv. om beschrijvingen van de levende praktijken, om borgingsacties, gerelateerde objecten, documentatie, info over locatie en periodiciteit. De data-integratie kan in één of twee richtingen gebeuren, afhankelijk van de noden van de betrokken partijen, of van praktische, technische of juridische overwegingen.

Standaardisering is hiervoor belangrijk. Maar bestaande standaarden of standaarden in ontwikkeling voor de beschrijving van erfgoed (bv. OSLO en CIDOC-CRM) en thesauri (bv. AAT, Iconclass, schema.org) voor het verrijken van de erfgoedmetadata zijn vaak met moeite of niet toepasbaar op immaterieel erfgoed. Ze ontbreken ondersteuning voor velden en terminologie, of zijn niet (opgesteld) in overeenstemming met de principes van immaterieel-erfgoedwerking.

Om standaardisering en data-integratie te kunnen realiseren, doen we aan technisch en inhoudelijk (internationaal, vergelijkend én pionierend) onderzoek, waarin we kansen, noden, beperkingen en een aanpak rond data-integratie in kaart brengen. Vanuit de bevindingen gaan we **aan de slag met data-integratie in samenwerking met diverse organisaties uit de brede cultuursector**.

VOORBEELDACTIES

- we ontwikkelen een bondig visiedocument en actieplan data-integratie o.b.v. stakeholdersbevragingen en onderzoek (als onderdeel van de digitale strategie, cfr. OD6.1)
- we houden onze publieke API documentatie up-to-date, promoten spontane experimenten en bieden support
- samen met onze web developer passen we onze API module aan om data-integratie met partnerorganisaties mogelijk te maken
- we doen aan gebruikersonderzoek na het realiseren van data-integratie

INDICATOREN

- beknopt visiedocument en actieplan data-integratie is opgesteld
- API documentatie is publiek en up-to-date
- er werd met minstens 5 partnerorganisaties aan data-integratie gedaan
- de API is aangepast aan de noden van partnerorganisaties
- gebruikersonderzoek vond plaats en data-integratie wordt positief geëvalueerd

Personele inzet

- In 2024–2025 realiseren 1.8 VTE de werking rond deze SD. In de eerste periode voorzien we extra inzet op de realisatie van een digitale strategie. Vanaf 2026 bedden we de opgebouwde kennis en expertise hieromtrent in bij de 1.4 VTE die deze doelstelling behartigen. De werking rond data-integratie schalen we voor de periode 2024–2028 in op doorlopende inzet van 0.2 VTE.
- Op vlak van content krijgt immaterieelerfgoed.be vorm doorheen de werking van WIE (cfr. **SD1** tot en met **SD5**), en dit steeds in samenspel met vele betrokkenen.

	2024	2025	2026	2027	2028
digitale strategie	0.8	0.8	0.4	0.4	0.4
immaterieelerfgoed.be	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8
data-integratie	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
fondsenwerving en projectontwikkeling → * p. 29	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
Totaal VTE	1.9	1.9	1.5	1.5	1.5

Financiële inzet

- personeelsinzet: van 1.9 VTE in 2024–2025 naar 1.5 VTE in 2026–2028
- gemiddeld ca. 14% overheadkosten en werkmiddelen, i.e. ca. €31.500/jaar
- kosten specifiek aan SD6:
 - ▶ €37.000/jaar: werking digitaal, o.m. bug fixes, feature updates, nieuwe features, design en quality assurance testing, security updates van modules en libraries, configuratie API module, updaten API libraries, toevoegen ondersteuning nieuwe versies data exchange formats (bv. JSON en XML)
 - ▶ €13.000/jaar: afschrijving kost migratie CMS

Partners en samenwerkingen

ERFGOED EN CULTUUR

O.m. beoefenaars van immaterieel erfgoed, verschillende bovenlokale en landelijke erfgoeddienstverleners (o.m. Histories i.k.v. feesten- en reuzendatabanken), collectiebeherende organisaties, meemoo (expertise algemeen en i.k.v. traject Vlaamse erfgoedatabanken), FARO, Archiefpunt, Museumoverleg (XL), ICOM Belgium Flanders, Publiq, Cultuurconnect, Verenigingsloket

OVERHEDEN

O.m. Vlaamse overheid – Departement CJM en Digitaal Vlaanderen, Virtueel museum van Vlaanderen

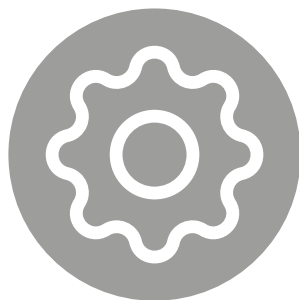
INTERNATIONAAL

O.m. CIDOC Intangible Heritage Working Group, Europeana, ICH Observatory, Memória Imaterial, Wikimedia Foundation

I.K.V. UITVOERING

Web development agency en consultants

WIE is een duurzame en gedeelde organisatie

OM

onze ambities voor de periode 2024–2028 te realiseren, bouwen we voort op de solide zakelijke basis van de voorbije jaren.

Werken rond het borgen van immaterieel erfgoed betekent voor WIE bijdragen aan duurzaam samenleven in diversiteit. Met immaterieel erfgoed als *commons*: gemeengoed dat vanuit gedeeld beheer groeit. Dialoog, wederzijds respect en ethisch handelen, meerstemmigheid, continue dynamische ontwikkeling en actualisering, uitwisseling en participatie maken er het hart van uit. Deze visie willen we ook toepassen in onze organisatie. We staan voor diversiteit, gedragenheid en wendbaarheid. Ons engagement als duurzame organisatie uit zich in doorlopend bewuste keuzes maken in het licht van duurzaamheid: van onze werking en de wereld waarin we ons bevinden.

Middels drie operationele doelen dragen we in 2024–2028 zorg voor de organisatie en dit met oog op integrale kwaliteitszorg, een gemotiveerde personeelsploeg en een robuust financieel beleid vanuit een duurzame organisatie.

OD
7.1

WIE beheert de vzw duurzaam, gedeeld en transparant

De principes uit de Bestuurscode Cultuur zijn verankerd in interne documenten en werkprocessen van de vzw.

De aansturing van de organisatie blijven we in de komende periode nadrukkelijk invullen vanuit een multiperspectiefbenadering. Zo gaan we bij het samenstellen van **Bestuur en Algemene Vergadering** voor een **diversiteit aan profielen die de stakeholders of relevante thematieken in de werking representeren**. Ze zijn bv. in immaterieel-erfgoedpraktijken actief (als professional of vrijwilliger). Of ze behartigen vanuit hun werkveld – dat zich binnen of buiten de erfgoedsector situeert – expertises als recht, diversiteit, publieke ruimte, educatie, duurzaamheid, participatie,... in relatie tot immaterieel erfgoed. Het beheer van de vzw komt zo vanuit een brede invulling participatief tot stand.

De planning en evaluatie van de werking – zowel intern als voor externe

stakeholders – realiseren we met **oog op een veranderingsgerichte werking en op monitoring**. De UNESCO 2003

Conventie (met daarbij het Overall Results Framework en de Ethische Principes), de doelstellingen van het Vlaamse beleid rond immaterieel erfgoed (m.n. het CED en de Beleidsvisie immaterieel erfgoed) en de mondiale agenda van de duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG) zijn hierin de richtinggevende beleidskaders.

Het **engagement voor duurzame ontwikkeling** uit zich doorheen alle aspecten van de organisatie. M.b.t. de vijf pijlers van de SDG – People, Planet, Prosperity, Peace & Partnerships – maken we dan ook doorlopend bewuste keuzes met oog op duurzaamheid van onze werking en de wereld waarin we ons bevinden.

We **communiceren transparant naar alle belanghebbenden** over het beleid en de werking van WIE in een uitnodigende, herkenbare en laagdrempelige huisstijl.

VOORBEELDACTIES

- de principes uit de Bestuurscode Cultuur hanteren
- het beheer van de vzw verder uitbouwen volgens multiperspectiefbenadering
- de planning en evaluatie van de werking (intern en naar externen toe) zorgvuldig realiseren
- de werking solide omkaderen op vlak van administratie (bv. documenten interne werking vzw,

- GDPR, inwinnen zakelijk of juridisch advies) en logistiek (bv. huisvesting en zorgvuldig materiaalbeheer, archiefzorg)
- het geheel van de werking realiseren met engagement voor duurzaamheid o.b.v. het 'Handvest duurzaamheid'
- de vzw blijvend ontwikkelen tot een digitaal mature organisatie
- communicatie voeren over het beleid en de werking van WIE

WIE zet een kwalitatief en lerend personeelsbeleid uit

INDICATOREN

→ respectievelijk minstens 4 en 2 keer per jaar vinden de Bestuursvergadering en Algemene Vergadering plaats → wekelijks en periodiek teamoverleg i.k.v. lopende zaken of specifieke topics vindt plaats → jaarlijks actieplan gekoppeld aan planningsoverleg rond de werking is opgesteld → jaarverslag t.a.v. Vlaamse overheid gekoppeld aan interne evaluatie	werking vindt plaats → verslaggeving/verantwoording na afloop projecten vindt plaats → vierjaarlijkse rapportage als accredited NGO vindt plaats in 2025 → beleidsplanningstraject vindt plaats in 2027 → jaarlijks scoort WIE hoger in de 'Zelfevaluatie tool digitale maturiteit' → communicatie over werking en beleid WIE is publiek beschikbaar, o.m. op immaterieelergoed.be

Het personeel van de vzw is een belangrijke hoeksteen van de werking van WIE. De **tevredenheid, het welzijn en draagkracht** van de medewerkers staan voorop. De ploeg – met **gedreven teamleden die werken in een hartelijke collegiale dynamiek – is cruciaal voor een succesvolle en performante werking van WIE**. Binnen het personeelsbeleid hebben we daarom ruim oog voor vormingsnoden en voor het functioneren en welbevinden van de medewerkers, en dit zowel voor de individuele collega's als voor het collectief. Net zoals we in allerlei (inter)nationale lerende netwerken opereren of ze mee aandrijven, hechten

we voor de interne werking groot belang aan het opereren als **een lerend team**, met aandacht voor duurzame kennisopbouw en -deling. De teamleden krijgen ruime verantwoordelijkheden i.k.v. de werking: via deel-teams rond de verschillende SD, en binnen het ruimere geheel van een horizontale organisatie.

In het verlengde van het personeelsbeleid van WIE situeren we ook de samenwerking met en het beleid rond freelancers, en rond vrijwilligers. Hier rekenen we ook in 2024–2028 op een ruime en trouwe groep betrokkenen die zich mee inzetten voor het realiseren van de doelstellingen van WIE.

VOORBEELDACTIES

→ inzetten op individuele en gezamenlijke vormingsnoden en competentie-ontwikkeling o.b.v. intern vormingsbeleid → kwalitatief personeelsbeleid voeren, met hierin o.m. aandacht voor correct verloningsbeleid, welbevinden, evaluatie, cohesie van het team	→ jaarlijks het functioneren en evalueren van individuele personeelsleden opvolgen, via o.m. waarderend onderzoek en o.b.v. functiebeschrijvingen → organiseren van een jaarlijkse teamdag met oog op positieve groepsdynamiek → de werking wordt gerealiseerd i.s.m. vrijwilligers en freelancers

INDICATOREN

→ jaarlijks minstens 3 gevolgde vormingen per werknemer → het team van WIE is dynamisch en toegewijd → jaarlijks vinden functionerings- en evaluatiegesprekken plaats met alle werknemers	→ er zijn uitgeschreven functieprofielen voor alle werknemers → jaarlijks vindt een teamdag plaats → het aantal samenwerkingen met vrijwilligers

WIE voert een stevig en integer financieel beleid aan

WIE springt met **zorg en integriteit om met gemeenschapsmiddelen** en voert een robuust financieel beleid. Als organisatie die de cultureel-erfgoedwerking opneemt voor immaterieel erfgoed m.b.t. de implementatie van de UNESCO 2003 Conventie in Vlaanderen, is er directe verbondenheid met de **Vlaamse overheid**. We doen tegelijk voortdurend inspanningen om **bijkomende financieringsbronnen** aan te spreken die de realisatie van onze missie en visie kunnen versterken (bv. vanuit Toerisme

of Welzijn, vanuit Europese middelen, of vanuit UNESCO).

We onderschrijven eveneens de sectorale meervraag voor een structurele verhoging van de middelen voor cultureel erfgoed.

* PM Met de inzet van 0.6 VTE binnen de volledige werking voorzien we in de mogelijkheid om aan bijkomende fondsenwerving te werken en in te zetten op projectontwikkeling – zowel landelijk als internationaal – aanvullend aan de structurele basiswerking binnen het CED: ter versterking van en met oog op noodzakelijke experimenteeruimte voor immaterieel-erfgoedwerking.

VOORBEELDACTIES

- opvolgen financieel beleid via analytisch model met dubbele boekhouding
- jaarlijkse externe controle door erkend revisor

- budgethouderschap door de stafmedewerkers (op niveau van OD en acties, met relatieve autonomie en afleggen van rekenschap)

* PM Genereren bijkomende middelen cfr. staffid fondsenwerving en projectontwikkeling in alle SD

INDICATOREN

- analytische boekhouding wordt gevoerd en jaarlijkse gecontroleerd door een erkend revisor
- de gezonde financiële toestand van de vzw

- de gegeneerde inkomsten vanuit (inter)nationale projecten, advies en dienstverlening

Personele inzet

De 1 VTE staf zakelijk in deze SD wordt ingevuld door de zakelijk leider (0.4 VTE), de coördinator (0.2 VTE) en de administratief medewerker (0.4 VTE). Voor organisatiecommunicatie rekenen we 0.2 VTE uit het werkpakket van de communicatiemedewerker.

	2024	2025	2026	2027	2028
zakelijk	1	1	1	1	1
organisatiecommunicatie	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
Totaal VTE	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2

Financiële inzet

- personeelsinzet: 1.2 VTE doorlopend in 2024–2028
- gemiddeld ca. 10% overheadkosten en werkingsmiddelen, i.e. ca. €15.500/jaar
- kosten specifiek aan SD7:
 - ▶ €800/jaar: medewerking vrijwilligers
 - ▶ €6.000/jaar: organisatiecommunicatie (o.m. huisstijl, mappen, flyers, brochures)

Partners en samenwerkingen

Bestuursleden en leden Algemene Vergadering WIE, Cultuurloket, meemoo, OCE, FARO, Vlaamse overheid, UNESCO, administratieve, juridische en financiële experts (bv. sociaal secretariaat, jurist, boekhouder, consultant)

Volgende samenwerkingsovereenkomsten gaan als bijlage bij het beleidsplan van WIE:

- Domeinnetwerk immaterieel erfgoed
- FARO
- Museumoverleg (XL)
- ICOM Belgium Flanders
- Archiefpunt
- meemoo
- ZorgGoed

Richtinggevende (inter)nationale beleidskaders voor immaterieel erfgoed en de inzet vanuit de plannen van Werkplaats immaterieel erfgoed voor 2024-2028

1 herkennen en verzamelen

2 behouden en borgen

3 onderzoeken

4 presenteren en toeleiden

5 participeren

CULTUREEL-ERFGOEDDECREET

Functies cultureelerfgoed-werking

1 het ontwikkelen en opvolgen van de functies voor immaterieel erfgoed

2 de uitbouw en de moderatie van een platform dat immaterieel erfgoed inventariseert en zichtbaar maakt

3 het uitbouwen van een cultureel-erfgoedwerking rond de vijf domeinen van immaterieel erfgoed zoals aangegeven in de UNESCO-conventie van 17 oktober 2003 houdende de bescherming van het immaterieel cultureel erfgoed

4 het opbouwen, versterken en coördineren van een breed netwerk van erfgoedgemeenschappen die werkzaam zijn rond immaterieel erfgoed

5 het coördineren van verschillende actoren die een rol opnemen inzake immaterieel erfgoed, met bijzondere aandacht voor collectiebeherende organisaties

CULTUREEL-ERFGOEDDECREET

Decretale doelstellingen organisatie immaterieel erfgoed

1 verdiepen van de kennis over cultureel erfgoed, en cultureel-erfgoedwerking

2 inzet op een rijk en divers cultureel-erfgoedlandschap

3 erfgoedzorg centraal

4 aanmoedigen en versterken van digitale transformatie

5 iedereen voor erfgoed – erfgoed voor iedereen

6 versterken van de zakelijke werking

7 stimuleren van de internationale cultureel-erfgoedwerking

8 afstemming met brede cultuurbeleid, andere beleidsdomeinen en bestuursniveaus

STRATEGISCHE VISIENOTA CULTUREEL ERFGOED

Beleidsprioriteiten

1 versterken van erfgoedgemeenschappen en immaterieel-erfgoedpraktijken

2 zichtbaarheid en maatschappelijk bewustzijn rond immaterieel erfgoed vergroten

3 breder en diverser immaterieel erfgoed in kaart brengen, documenteren en onderzoeken

4 het immaterieel-erfgoedveld meerstemmig ontwikkelen

5 immaterieel erfgoed in duurzame ontwikkeling verkennen

6 immaterieel erfgoed-werking in de cultureel-erfgoed-sector duurzaam uitbouwen en verdiepen

7 beleid rond immaterieel erfgoed binnen breder cultuurbeleid, andere beleidsdomeinen beleids-niveaus ontplooiën

8 de internationale beleidsvoering en samenwerking verder uitbouwen en differentiëren

BELEIDSVISIE IMMATERIEEL ERFGOED

Uitdagingen

1 organisatie, middelen en mensen

2 educatie: doorgeven en opleiden

3 inventarisatie en onderzoek

4 beleid en regelgeving

5 in de samenleving

6 bewustwording en zichtbaarheid

7 betrokkenheid en engagement

8 internationaal samenwerken

RESULTATENKADER UNESCO

Themavelden